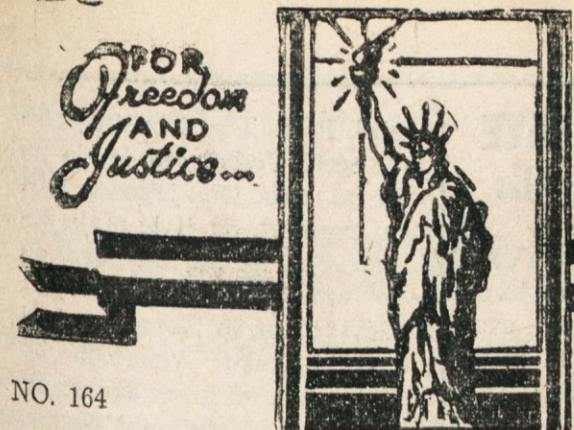

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN-HOME

NO. 164

Antonia Pavlic 7-8-9
7019 - 60th Lane
Ridgewood
Brooklyn, N.Y. 11227

AMERICAN IN SPIRIT
IN LANGUAGE ONLY

National and International Circulation

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

CLEVELAND OHIO, WEDNESDAY MORNING, AUGUST 27, 1969

STEV. LXVII - VOL. LXVII

Konec vojne v Vietnamu ne bo prinesel prebitka

Predsednik L. B. Johnson je predvidel, da bo končanje vojne v Vietnamu prineslo postopno zvezni blagajni po 30 mesecih 19 bilijonov prebitka. Nova študija kaže, da bo ta veliko manjši.

SAN CLEMENTE, Calif. — Predsednik Nixon je po prevzetju oblasti naročil H. Steinu, članu svojega gospodarskega sveta, naj prouči vprašanje zveznih dohodkov in izdatkov v letih. Stein je sedaj to naročilo opravil in poročal o njem predsedniku na seji sveta za mestna vprašanja. Izvršni direktor tega sveta D. P. Moynihan je nato o tem govoril s časniki.

Razložil je, da so napovedi predsednika L. B. Johnsona v poročilu o stanju Unije v začetku leta o prebitku 16 bilijonov dolarjev v zvezni blagajni 18 mesecev po končanju vojne v Vietnamu in 19 bilijonov eno leto kasneje močno pretirani, če ne celo popolnoma napačni. Steinova študija je ugotovila, da bo porast stroškov za razne programe zvezne vlade, stare in nove Nixonove, pospravil dober del denarja, ki gre sedaj za vojskovanje v Vietnamu.

Dotok davkov bo z rastjo narodnega gospodarstva, ki je predvidena na 4 do 4,5% letno, tudi porastel, toda prav tako bodo porasli stroški za podporo družinam, delež prispevka posameznim državam in podpore za javna prometna sredstva v mestih. Tako računajo, da bo delež držav od 500 milijonov v prvem letu porastel v 5 letih na 5 bilijonov, podpora revnim družinam bo že prvo leto stala zvezno blagajno 4,2 bilijona, podpora javnim prometnim sredstvom v mestih pa bo znašala v teku 12 let 10 bilijonov.

Sovjetsko poslanstvo so si privoščili

SANTIAGO, Čile. — Pretekli teden je nekdo trosil po mestu letake, v katerih je razlagal, da so sovjetsko poslanstvo kupile pse in mačke za potrebe raziskav. Veliko ljudi je dobilo te letake na svoje naslove in so nato v petek pripeljali svoje psičke in mačke pred poslopje poslanstva ZSSR.

Tam so razglasili, da nihče ne kupuje psov in mačk, da si je le nekdo privoščil grdo šalo na račun ZSSR. Ljudi je to razburilo in začeli so protisovjetske demonstracije. Zlasti so protestirali proti sovjetski zasedbi Češkoslovaške. Pred poslopjem poslanstva se je seveda zbralo tudi nekaj pristašev ZSSR in prišlo je do pretepev in izgredov, ki pa jih je policija naglo končala.

Vremenski
prerok
pravi:

Sončno in milo. Najvišja temperatura okoli 80.

Šolska integracija kar dobro napreduje

WASHINGTON, D.C. — V naših južnih državah je 4,425 šolskih okrajev. Samo nekaj manj kot 200 dosledno odklanja vsako integracijo in tudi ne dobiva federalne podpore. Tako je bilo lani deloma ali popolnoma integriranih že 20% vseh javnih šol. Federalna šolska administracija pa upa, da jih bo letos na jugu vključenih v integracijo že 40%. Ti odstotki pa ne veljajo za učenice in dijakke. Je na jugu še vse polno šol, kamor hodijo izključno le črni šolarji in dijakke. Tako napreduje na jugu integracija hitreje kot drugod v naši deželi. Je pa to prirodno. Zunanji južni držav so namreč črni praviloma naseljeni v svojih "getih", tam je pa integracija težko izvedljiva: tudi poskus s prevozom z avtobusi se ni obnesel.

Da je uspeh integriranja na splošno zadovoljiv, je treba pripisati dveh okoliščinam: delitev federalne šolske podpore je odvisna od ravni integracije, na drugi strani je pa javnost začela menjati svoje negativno stališče do integriranih šol. Mnogi beli starši odkrito priznajo, da integrirane šole niso ravno tako slabe kot so nasprotniki integracije v začetku trdili.

Ne premakne se pa integracija v nasprotni smeri: izjeme so tiste šole s črno mladino, kamor se slučajno pomeša tudi bela mladina.

Mrs. Gandhi zmagala tudi v stranki

NEW DELHI, Ind. — Mrs. Gandhi je zmagala s svojim kandidatom za predsednika republike Girijem. Konservativna skupina v glavnem strankinem odboru, znana pod imenom "sindikati", je bila prepričana, da ma večino v odboru, in je zvrzela "hotela" "kaznovati" Mrs. Gandhi n njene pristaše, ker niso volili zvečinskega kandidata.

Do tega ni prišlo. V glavnem odboru so se pobotali z Mrs. Gandhi. Kompromis je začasen, tako dolgo bo veljal, bo zavisevalo od razvoja.

Brzina je vzrok

CHICAGO, Ill. — V polovici avtomobilskih smrtnih nesreč je vzrok prevelika brzina vožnje.

Umik čet iz Vietnama postopen in počasen!

Nixon bi rad spravil do kongresnih volitev prihodnje leto iz Vietnama vsaj polovico ameriških vojakov. Verjetno ne bo uspel.

WASHINGTON, D.C. — V tekmovalstvu z bivšim obrambnim tajnikom C. Cliffordom je predsednik Nixon dejal, da utegne umakniti do novega leta iz Vietnama celo preko 100,000 ameriških vojakov. Tedaj je bilo upanje za uspeh in hitrejši tek razgovorov v Parizu večje, čeprav ne nemara utemeljeno. Pretekli teden je predsednikov tiskovni tajnik izjavil, da je predsednik odložil objavo napovedi umika novih čet iz Vietnama vsaj za dva tedna, če ne za več.

Nekateri so ugovarjali, da je to Nixonovo svarilo Hanoi, naj ne začne nove ofenzive in naj se raje pobriga za kak napredek razgovorov v Parizu, če hoče, da bodo ameriške čete naglo zapustile Vietnam.

V Pentagonu trdijo, da bo umikanje ameriških čet iz Vietnama postopno in precej počasnejše, kot je izgledalo. Če ne pride do splošne, res obsežne rdeče ofenzive, naj bi odšlo iz Vietnama vsake 3 mesece po 25,000 mož, to se pravi 100,000 v enem letu. V takem slučaju bo prihodnje leto pred kongresnimi volitvami v Vietnamu še vedno nad 400,000 ameriških vojakov, dve leti kasneje pred predsedniškimi volitvami v ZDA še vedno preko 200,000!

Če se seveda v Hanoi premislijo in le pristanejo na končanje vojne "častno" za ZDA, potem bo lahko umik pospešen. Odločitev o tem ni v Washingtonu, ampak v Hanoi in delno v Moskvi in Peipingu.

Glavni odbor prevzel dolgove kandidatov

WASHINGTON, D.C. — Glavni odbor Demokratske stranke je prevzel dolgeve predsedniške volivne borbe H. Humphreya, pok. sen. R. F. Kennedyja in sen. G. McGoverna. Skupno znaša sedaj dolg glavnega odbora okoli 8 milijonov in je večji kot je bil ob koncu predsedniških in kongresnih volitev.

Kubanski radio stvarnejši

HAVANA, Kuba. — Opazovalci politike F. Castra so ugotovili, da je kubanski radio začel spreminjati svojo politiko pri oddajah za zunanji svet. Se lani je postavljaj propagando nad vse, ni se pa brigal, ali njegova poročila in razlage odgovarjajo stvarnosti. V takem duhu je kubanska radijska mreža, ki oddaja v osmih svetovnih jezikih, začela svoje pristaje z vsem, kar so rabili za svojo navdušenost.

Končno so tudi Castro in njegovi uvideli, da z golo domišljijo ne opravimo veliko. Zato so letos nastopile obsežne spremembe v kubanskem radijskem programu.

S programa je na primer črtano pol ure tedenskih oddaj v čilsko republiko. Odpadel je tudi poseben program za Venezuelo.

Oddaje v druge dežele Latinske Amerike dobivajo zmeraj bolj značaj stvarnega poročanja. Opazovalci mislijo, da je treba vse te spremembe pripisati vplivu Moskve, ki se že dolgo ogiba vsaki pretirani propagandi, ako jo ravno ne zahtevajo izredne prilike.

Zato je politika kubanskih oddaj za domovino ostala nespremenjena. Tam morajo poslušalci še zmeraj poslušati destilirano propagando. Sedaj se bodo tej nadlogi mogli vsej deloma ogniti, ker bodo lahko poslušali oddaje s španščini, toda namenjene posameznim deželam Latinske Amerike.

Havajska država praznovala 10-letnico članstva v ZDA

HONOLULU, Havaji. — Pravzaprav takega praznovanja, kot je na primer v navadi v deželah, kjer vladajo diktature, ni bilo. Niso pa v havajski državi vsi pozabili na ta dogodek. Kdor se ga je spomnil, je pa z veseljem in ponosom ugotovil, da je nova država v zadnjih desetih letih zelo napredovala na vseh poljih. Seveda je bilo vse to treba preplačati z večjimi davki. Nergači so bili prava izjema, pa še pri tem so se mogli sklicevati le na manjše nevednosti.

Kar je bilo praznovanja, ki se je uradno raztezalo na 8 dni, je bilo organizirano na običajen ameriški način. Proslavam je bila zmeraj dodana prilika za za-

Dubčka že "podirajo"

Ko je prevladala v vodstvu Komunistične partije Češkoslovaške s podporo sovjetskih zasedbenih čet "stara garda" pristaje Moskve in sedaj utrdila svoj položaj, stavlja zahtevo po "odhodu" Dubčka in tovarišev iz javnega življenja.

PRAGA, ČSR. — Načelnik Komunistične partije v tovarni avtomatičnih instrumentov v Pecky, 36 milj od Prage, je v govoru partijskim članom v tovarni, ki ga je prenašal praški radio, dejal, da je prišel čas, da Dubček, Smrkovsky in drugi vidni partijski vodniki iz preteklega leta "precenijo znova svoje delo kot komunisti, potegnejo iz tega zaključke in se sami umaknejo iz javnega življenja".

František Bedrna, načelnik Komunistične partije v tovarni pri Pecky, gotovo ni tega govoril brez predhodnega posveta z "višjimi" tovariši. Prav tako je jasno, da bi ta njegov govor ne prenašal nikdar praški radio, če ne bi bil v soglasju s politiko sedanjega vodstva Komunistične partije ČSR. Stara navada v komunističnem svetu je, da sproži boj proti kateremu od vodilnih tovarišev, katerega položaj se je začel majati, kak manjši, komaj znani ali celo neznan partijski predstavnik, drugi, "višji" pa nato poprimejo in vodijo boj, dokler neljubi tovariši ne potisnejo z vseh svojih položajev in se morda ne znajde celo tudi za vrati ječe.

Ko so včeraj praznovali v Pragi 25-letnico slovaškega upora proti Nemcem, Dubčka in Smrkovskega ni bilo zraven, čeprav je prvi predsednik narodne skupščine ČSR, drugi pa poslanske zbornice ČSR. Navzoči so bili seveda vsi drugi in stari sovjetski maršal Semjon Timošenko.

Dnevnik "Svoboda" je mirno priznal, da je pretekli četrtek šlo v Pragi peš na delo 80% vseh ljudi, starih in mladih, kot so to predlagali letaki za obhajanje "dneva sramote", prve obletnice zasedbe ČSR po sovjetsko-satelitskih četah. Tudi samo glavno glasilo Komunistične partije "Rude pravo" ne skriva, da večina Čehov in Slovakov kaže svoj odpor proti sedanjemu režimu s

bave, ki so pogosto tvorile glavni del slovesnosti.

pasivnim odporom. Dubčku in Smrkovskemu bosta sledila pri odhodu iz javnega življenja, kot to sedaj pristajajo Moskve že javno zahtevajo, prej ali slej tudi O. Černik, predsednik zvezne vlade, in gen. L. Svoboda, predsednik republike, ki je lani v avgustu tako odločno nastopil v obrambo Dubčka, Smrkovskega, Černika ter Krieglja, da so jih Rusi pustili iz zapora in jim dovolili povratek v Prago.

Uporni duh se širi tudi v Abesiniji

ADIS ABEBA, Abes. — Abesinski študentje so demonstrirali že lansko jesen, v letošnjem marcu so svoje demonstracije obnovili. Sedaj pred začetkom šolskega leta so se zopet pokazali na ulicah. Njihove zahteve so stare in podobne zahtevam drugih študentov v Evropi, seveda pa njihove resolucije plavajo v oblakih. Kot je rekel neki ministar, bi študentje radi postali "tretja sila" v deželi, poleg cesarja Haile Selasija in koptske cerkve.

Proti cesarju osebnim nimajo posebnih pritožb. Priznajo, da je dosti prispeval h gospodarskemu in kulturnemu napredku njihove domovine. Le to jim hoji narobe, da je mož postal — prestar in ne spada več v sodobnost. Cesar sam še ne misli tako, zato je demonstrante darazgnati, kakih 150 jih je pa bilo tudi aretiranih.

Poletni ali dnevni čas

NEW YORK, N.Y. — Poletni ali dnevni čas je v veljavi v 40 državah ZDA. Prvič so ga uvedli v naši deželi pred 40 leti.

Zadnje vesti

KAIRO, ZAR. — Predsednik Naser je pozval danes vodnike arabskih držav na skupni posvet, kjer bodo izdelali načrte za skupni bojni nastop proti Izraelu. Naser je izjavil, da je edino sredstvo, s katerim lahko Arabci osvobodijo zasedeno ozemlje vojaška sila.

JERUZALEM, Izr. — Izraelske sile so odkrile na vrhu golega griča v bližini Betlehema 13 raket 130 mm ruske vrste Katjuša, ki pri večerajšnjem napadu na Jeruzalem niso vžgale, ter tri prazna vzstrelišča. Tri rakete so včeraj zjutraj priletele na Jeruzalem, pa niso napravile nobene škode. Če bi eksplodirale še ostalih 13, bi utegnilo priti do hude škode in do številnih človeških žrtev. Izraelski strokovnjaki so izjavili, da rakete verjetno niso eksplodirale le zaradi nerodnosti ali nesposobnosti arabskih gverilcev, ki so jih prinesli na grič, da bi od tam napadli Jeruzalem.

ZDRUŽENI NARODI, N.Y. — Varnostni svet ZN je včeraj obsodil izraelski napad na podnožje Hermona v Libanonu 11. avgusta letos.

SAN CLEMENTE, Calif. — Predsednik R. M. Nixon se bo 8. septembra sestal z mehiškim predsednikom Diazom pri odprtju jezua na Rio Grande.

Iz Clevelanda in okolice

Občni zbor — Društvo SPB Cleveland vabi vse člane na občni zbor Zveze DSPB v soboto, 30. avgusta, ob osmih zvečer v Baragov dom.

V bolnišnici — Gdč. Manca Preša, 1067 E. 67 St., je v Hillcrest bolnišnici na 3780 Mayfield Rd., soba št. 208. Obiski so dovoljeni.

Iz bolnišnice — Po dveh tednih se je vrnila iz Marymount bolnišnice ga. Anna Tomisic s 1193 E. 61 St. Bila je operirana na drugem očestu. Zahvaljuje se za obiske, darila in pozdrave.

Visoka starost — Mrs. Mary Benda, 19961 Edgely Blvd., Euclid, bo jutri, v četrtek, praznovala svoj 89. rojstni dan. Čestitamo in ji želimo vse dobro!

Nagrade so dobili — Na pikniku Društva Najsv. Imena fare Sv. Vida preteklo nedeljo so dobili nagrade: TV Leona Alic, kamero Anthony Kokal, radio Helen Zak, pribor za salato E. Verstovnik.

Tekmovanje SSK — Slovenski športni klub vabi svoje člane in prijatelje na tekmovalje PUTT-PUTT jutri zvečer ob pol osmih na E. 222 St. — Euclid.

Ni maral pričati — Administrativni pomočnik direktorja za varnost Clevelanda Frank C. Moss je pred veliko okrajno poroto odklonil pričanje v preiskavi o nepravilnostih pri zpitih za policaje in njihovo napredovanje lani in letos v januarju. Pri tem se je skliceval na ustavno določilo, da ni nikomur treba pričati, če bi to pričanje lahko služilo proti njemu samemu. Zupan C. Stokes je včeraj zaradi tega F. C. Mossa odstavil z njegovega položaja in ga vrnil v oddelek detektivov, kjer je bil prej. Ta svoj ukrep je zupan utemeljil z izjavo, da je obljubil polno sodelovanje vse mestne uprave pri tej preiskavi. Pripomnil je, da proti F. C. Mossu ni nobenega obtežilnega materiala.

Razgovori s Tajske se začno v ponedeljek

BANGKOK, Taj. — Razgovori med vladama Tajske in ZDA o ameriških četah na Tajskem in morebitnem njihovem umiku se bodo začeli v ponedeljek, 1. septembra. Tajske bo zastopal zunanji minister Thanat Khoman, ZDA pa poslanik Leonard Unger.

Predsednik vlade Tajske je izjavil včeraj, da Tajska ne predloga in celo na zahteva zmanjšanja ali popolnega umika ameriških oboroženih sil s svojih tal.

Moštvo helikopterja živi?

SEOUL, J. Kor. — Trije ameriški vojak v helikopterju, ki je bil sestreljen 17. avgusta nad Severni Korejo, so menda živi. Tako trdi vsaj tukajšnji list in se pri tem sklicuje na vojaške vire.

Severni Korejci niso hoteli o posadki helikopterja dati nobenih pojasnil, ko so se razgovarjali s predstavniki ZN na sestanku komisije za premirje v Panmunjonu.

Priporočajte A.D. tem, ki jo še nimajo!

6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROCNINA:

Za Združene države:

\$16.00 na leto; \$8.00 za pol leta; \$5.00 za 3 mesece

Za Kanado in dežele izven Združenih držav:

\$18.00 na leto; \$9.00 za pol leta; \$5.50 za 3 mesece

Petkova izdaja \$5.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:

United States:

\$16.00 per year; \$8.00 for 6 months; \$5.00 for 3 months

Canada and Foreign Countries:

\$18.00 per year; \$9.00 for 6 months; \$5.50 for 3 months

Friday edition \$5.00 for one year

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83

No. 164 Weds., Aug. 27, 1969

Pred novimi viharji okoli Adena

Aden je luka blizu vhoda v Rdeče morje. Bila je dolgo dobo glavna angleška vojaška postojanka na poti iz Britanije v Indijo in vzhodno Azijo. Po drugi svetovni vojni je luka postala breme za londonsko vlado, zato jo je kratkoročno prepustila usodi, kakor hitro je prišla do prepričanja, da se politični krogi v Adenu in okolici na bodo mogli hitro sporazumeti na skupen in miren prevzem oblasti. Ko je odšla angleška posadka, so zavladali v novi "Južnojemenski republiki" levičarji, ki so pa bili vsega pomalo. V njihovih vrstah je bilo dosti učencev Marksa in Lenina, še več pa takih, ki so hoteli biti socialisti, pa so imeli o socializmu čisto svoje pojme, včasih pobarvani s spomini na evropska socialistična gibanja. Prave strnjivosti med levičarji ni bilo nikoli, zato so se posamezne struje med njimi, ki so se dokopale do oblasti, morale stalno opirati na politične kombinacije z zakulisnimi arabskimi silami, ki so bile in so daleč od vsakega socializma.

Take vrste socializem zagovarja tudi sedanji režim v Adenu. Seveda bi rad uveljavil sodobno obliko socializma, pa ne ve zanj. V zunanji politiki se dosledno opira in ozira na levičarske režime po vsem svetu. Pa ne morda iz ideoloških razlogov. Pri iskanju potov za zunanjo politiko misli zmeraj na konservativnega sosedo savdskega kralja, ki mu je zoprna celo misel na socializem. Zato lahko s precejšnjo zanesljivostjo trdimo: pri tistih režimih, kjer je savdski kralj Feisal dobro zapisan, je adenski režim slabo zapisan, in seveda tudi narobe. Ni pa levičarski adenski režim sam po sebi nevaren, razjedajo ga notranje plemenske zdrahe in prepiri, obmejna vojskovanja s šejki na vzhodni obali od Adena itd. Nevaren lahko postane radi svoje zemljepisne lege, Aden leži namreč na križišču potov, ki vodijo iz Jemena in Savdske Arabske, pa tudi iz afriških držav Abesinije, Sudana, Somalije itd.

Služaj je nanesel, da sta se zadnje čase menjala dva režima: v Sudanu in Jemenu.

V Sudanu so prišli na vrh zopet levičarji, ki stojijo močno pod komunističnim vplivom. Zato sta adenski in sudanski režim postala že prvi dan velika prijatelja. Seveda imata v zunanji politiki približno iste cilje in iste interese. Vendar sudanski režim še ne razvija posebne aktivnosti v zunanji politiki. Ima namreč še vse preveč domačih skrbí in težav. V severnem Sudanu se mora otepati konservativnih Arabcev, ki nočejo prenašati opozicije, v južnem pa ima težave s črnimi uporniki, ki nočejo pod centralno vlado v Kartumu. Ni s tem rečeno, da se novi sudanski režim ne bo konsolidiral. Kadar se bo, bo pa postal politična sila na obali Rdečega morja.

Bolj zapletena je pa situacija v Jemenu. Pri tem mislimo na Jemen, ki je bil nekdanje kraljestvo iz dinastije Al Badra na čelu. Proti dinastiji Al Badr se je začela v Jemenu revolucija l. 1962. Revolucijo so vodili republikanci, uživali so pa podporo Naserja in komunističnih držav. Dinastija Al Badr je živela od podpiranja savdskega kralja Feisala. Prava revolucija je trajala do l. 1967. Takrat je moral Naser radi poraza v arabsko-izraelski vojni umakniti svoje čete iz Jemena in kraljeve čete so začele napredovati. Končno so lani postali republikanci močnejši od kraljevih čet. Seveda so mogli republikanci zmagati le zato, ker jih je Rusija izdatno podpirala, dočim Feisal ni več dovolj podpiral kraljevske strani.

Moskva je pri tem doživela razočaranje. Republikanci niso namreč hoteli postati pravoverni komunisti: so si ustvarili svojo podobo o socializmu, ki je bližja Kairu kot Moskvi. Zato zmeraj manj podpirajo jemenske republikance. Jemenski režim je torej navezan na lastne sile, na kar pa še ni navajen. To je njegova prva bolečina.

Druga je nevarnejša. Jemenski republikanci se bojijo, da bi adenski južnojemenski socializem utegnil postati preveč zgledan v komunizem in jih hotel zlepa ali zgrda prisiliti v komunizem sovjetske vrste. Zato igrajo napram Adenu dvočlono vlogo. Na videnz so si veliki prijatelji, na tistem pa skrbno pazijo, da ne prihaja iz Adena "preveč" socializma v njihovo deželo. Skratka: jemenski republikanci bi radi ustvarili neko ravnovesje političnih in ideoloških sil med Adenom in jemensko prestolnico Sano.

Tu jim je revolucija v Sudanu prekržala račune. Sudanski socializem je namreč trenutno bližji moskovskemu kot adenskemu. Tako bi lahko postal boljše zapisan v Adenu kot jemenski. Adenski in sudanski socializem bi lahko skupno nastopala proti jemenskemu.

Jemenski socializem je zato zelo zainteresiran na dobrih stikih z našo deželo. Naša diplomacija se pa njegovih ponudb otepa. Mora namreč držati s savdskim kraljem Feisalom. Ako drži z njim, ne more biti v prijateljskih zvezah z Jemenom. Tako je naša diplomacija obsojena na čakanje, kaj se bo zgodilo in godilo okoli Adena. Svojih zvez s

savdskim kraljem Feisalom ne bo zlepa opustila, je v te zveze preveč pomešana Feisalova nafta.

Tako se okoli Adena mota čuden klopčič, socializma, nafte, reakcije in revolucije in državljanske vojskovanja. Glavna nevarnost tega razvoja tiči v tem, da ni trden noben režim, ne tisti v Adenu ne tisti v Sani ne tisti v Kartumu. Preko noči zato lahko nastane položaj, ki bo tudi tam ogrožal svetovni mir, ako se bodo velesile dale zaplesti v krizo v Adenu in okoli njega.

Kako v Adenu vse visi v zraku, pričajo zadnji dogodki. V juniju je levičarsko krilo adenske OF pregnalo vlado zmernege OF veljaka Al-Shaaba. Že nekaj tednov potem so se novemu režimu začela upirati gorska plemena, kakih 150 milj severno od Adena. Ta plemena imajo svoje varuhe ne samo v jemenski republikanski vladi v Sani, ampak tudi pri savdskem kralju Feisalu, ki se jezi nad velikim vplivom, ki ga ima Moskva v Adenu. Adenska "ljudska republika Južni Jemen" je torej v državljanski vojni. Nihče pa ne ve, kdo bo v njej zmagal, ali eden med obema nasprotnikoma, ali pa mogoče kdo tretji?

BESEDA IZ NARODA

Kako dokazati mučeništvo pobitih domobrancev

PATERSON, N.J. — Za razčistitev pojmov najprej tole:

1.) Ko govorim o pobitih domobranjih v zvezi z mučeništvom, mislim pri tem na vse protikomunistične borce, tudi na vaše stražarje in četnike, pa tudi na civiliste, ki so jih komunisti pobili. Čeprav je morda ta in oni pristopil h kakšni protikomunistični organizaciji, bolj iz narodnega nagiba kot iz verskega, je lahko pozneje, ko je komunizem bolje spoznal, pa očičen po mučenju in trpljenju, smrt vdano sprejel za sveto vero in tako postal mučenec. Saj je tudi Sokolika Darinka Čebulj pretrpela mučeniško smrt zaradi svoje zvestobe Cerkv. Podpisala je namreč izjavo, da obsoja komunizem zato, ker ga Cerkev obsoja.

2.) Ne govorim o domobranjih na splošno, marveč le o pobitih domobranjih, pa mislim s tem vse protikomunistične borce, vrnjene iz Vetrinje ter krvoločno pomorjene kjer koli že, pa turjaške in grčarske žrtve in vse civiliste, ki so jih komunisti pobili.

Zelo prav bi bilo, da bi se zedinili za kak skupen imenovalec vseh teh žrtev. Izraz protikomunist ali protikomunistični borec mi ni všeč, ker je nikalen. Mogoče kar "žrtve brezbožnega komunizma". Dokler kaj boljše ne najdemo, jih bom imenoval po največji skupini "pobiti domobranji".

Domobranec ali vaški stražar, ki je padel v boju ali iz zasede, ni pravi mučenec, pa naj je vstopil v domobranstvo iz še tako vzvišenih nagibov. Prepričan sem, da so tudi naši borci vsi v nebesih, saj so zagrabil za orožje predvsem zato, da bi branili vero naših očetov, pred bojem so opravili sv. spoved ali vsaj o budili popolno kesanje, vendar med mučenice jih ne moremo šteti.

Domobranci pa, ki so bili vrnjeni, niso padli kot vojaki, ker to so nehali biti, in tudi morebitno sovraštvo je po dolgotrajnem mučenju izginilo iz njih src ter se spremenilo v odpustčanje, da so umirali z vzdihljajem vsaj v sreči, če ne tudi na ustnicah: "Oče, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo."

3.) Kdo je resnični mučenec? V knjigi "Leto svetnikov" berem tole: "Pri mučenju je treba dokazati samo njihovo mučeništvo. V ta namen mora biti dokazano dvoje: 1. da so brez lastnega izzivanja pretrpeli smrt, ki jim jo je kdo prizadejal iz sovraštva do vere ali kakšne krščanske kreposti; 2. da so usmrčeni v morebitno mučenje prenesli potrpežljivo in zmagovito vztrajali v stanovitnosti do konca. Takšna smrt je sama velja kot zadosten dokaz junaške kreposti."

Te-le stvari bo torej treba dokazati pri procesu za proglasitev pobitih domobrancev za mučenice in s tem za blažene in svetnike: 1. da so komunisti morili iz

sovraštva do vere, 2. da domobranci niso izzivali, marveč so bili izzvani, 3. da so bili res umorjeni in 4. da so smrt vdano sprejeli iz božjih rok in bili v veri stanovitni do konca.

Da komunisti morijo iz sovraštva do vere, pač ne bo treba posebej dokazovati. To je vsemu svetu jasno povedal že papež Pij XI. v svoji okrožnici o brezbožnem komunizmu l. 1937, pa tudi komunisti sami to odkrito priznavajo. Najvernejši Markssov tovariš Engels je zapisal: "S poti hočemo spraviti vse tisto, kar se nam javlja pod zastavo nadnaravnega. Zato za vselej napovedujemo vojsko vsaki verzi." Boj proti veri je sestavni del komunističnega programa po besedah samega Lenina, ki je rekel: "Bila bi največja napaka, če bi kak marksist mislil, da bo osvobodil mase iz sedanje teme in predsodkov s samim gospodarskim marksizmom. Ne! Resnično osvobodil jih bo le z brezbožno propagando."

Se pretresljiveje pa govore dejstva. "Kjerkoli se je posrečilo komunistom," piše papež Pij XI. v svoji okrožnici, ugotrditi se in zavladati, tam so se, kakor sami oznanjajo, z vsemi silami prizadevali, da bi docela porušili temelje krščanske religije in kulture in v dušah ljudi, zlasti mladine, vsak spomin na njo zatrl. Škofe in duhovnike so izgnali, obsodili na prisilno delo, postrelili ali na nečloveški način pomorili; lajke, ki so jih osuili, da so branili vero in svetišča, so mučili, preganjali, vlačili po sodiščih in ječah."

Prav zares, tega, da komunisti mori iz sovraštva do vere, nam ne bo treba dokazovati. Predobro je znano. Pač pa bomo morali dokazati, da so slovenski partizani, vsaj vodilni med njimi, bili komunisti, in da je OF bila vodena po komunistih ter služila komunističnim ciljem. Za vse to je nešteto dokazov, predvsem izjav vodilnih komunistov samih.

Prav tako ne bo težave z dokazovanjem, da domobranci niso izzvali komunistov, marveč so bili izzvani, saj so vaše straže nastale kot spontane samobramne edinice proti zahrbitvam napadom komunistov in ne narobe. Seveda bodo komunisti na ves glas kričali, da so bili to zgolj politični umori, ki z vero nimajo nič opravka, pa proces ne bo vršil pri kakšnem komunističnem sodišču, marveč pri cerkvenem, ki komunistične laži dobro pozna.

Glavni in najvažnejši dokaz, ki ga bomo morali doprinesti, pa bo, da so bili zares mučeni in pomorjeni. To pa ne bo tako lahko, kot si morda predstavljamo. Za vsakega posameznega bo namreč treba s pričami dokazati mučeniško smrt, če ne, ne bo mogel biti vpisan v imenik mučencev, marveč bo vključen v njega le z besedami "in tovariši". Ni dosti, da imamo spisek transportov, ki so bili vrnjeni iz Vetrinje. Tudi dejstvo, da smo,

koga videli na kamionu, ko je odhajal, ni noben dokaz, da je umrl kot mučenik. Lahko je namreč s transporta še ušel in res jih je nekaj. Kdor pa je bil ustreljen na begu, ni mučenec.

Pri vseh, ki so bili ustreljeni nepričakovano, kot na primer dr. Ehrlich, bomo morali doprinesti dokaze, da so vnaprej mučeniško smrt pričakovali in bili na njo pripravljeni.

Končno bo treba še dokazati, da so smrt in morebitno mučenje potrpežljivo prenesli in bili stanovitni do konca. O tem pa prihodnjiki.

Rev. dr. Fr. Blatnik, SDB.

"Tabor" na Slovenskem letovišču v Boltonu

CLEVELAND, O. — Ker ima Zveza slovenskih protikomunističnih borcev Tabor letos svoj občni zbor v Torontu dne 30. avgusta in bo za to priliko precej članov glavnega odbora in delegatov krajevnih društev zbranih v Torontu, bosta Zveza in krajevno društvo v Torontu priredila na Slovenskem letovišču v Boltonu, Ont., svoj tabor, združen s piknikom.

Ob pol dvanajstih bo na letovišču v kapelici darovana sv. maša za vse žrtve komunistične revolucije. Ob dveh se bo razvil kratek spored, nato pa bo veselo snidenje starih prijateljev.

Vabimo vse člane, naše prijatelje iz Toronta in ostalega Ontarija, kakor tudi vse druge, tudi Clevelandčane, da se nam pridružijo in prihitijo na naš tabor.

V dneh, ko je vsepovedno toliko govora o "prilagoditvi" in "graditvi mostov" za vsako ceno, o "narodni spravi" itd., je prav, da javno pokažemo, da nam ni do sodelovanja s komunisti in z režimom doma, ki je še vedno komunističen in ne kaže prav nikake volje, da bi narodu dal svobodo in javnem in političnem delovanju.

Naši pomorjeni bratje še nimajo spomenika na slovenski zemlji! Naši domobranci grobovi na Orlovem vrhu Ljubljanskega gradu, v Dobropoljah, Hrvači in marsikje druge so še vedno zrnjavni z zemljo in morajo biti junaki tisti, ki se upajo prižgati svečko za Vse svete na njihovih grobovih! V kočevskem Rogu še ni niti skromnega križa na onem velikem grobišču in na Slovenski Akademiji Znanosti in Umetnosti še vedno sedi in krmari Josip Vidmar, medvojni predsednik Izvršnega sveta Osvobodilne fronte, ki je zakrivila smrt nešteti slovenskih življenj! Predsednik jugoslovanske vlade je postal celo Mitja Ribičič, znani krvnik OZNE v ljubljanskih in drugih zaporih, osebni ubijalec domobrancev ob strašnem pokolju!

Dokler sedijo ljudje take vrste na odgovornih, vodilnih mestih — je za nas vsako zbližanje — samo novo ponižanje in sramota, da smo se kdaj imenovali protikomunisti! Pred 25 leti smo šli svobode iskat zase in za svojo slovensko domovino! In dokler domovina ni svobodna, je naš cilj isti: pravica in svoboda za vse! Tudi za mrtve in predvsem za mrtve!

Zato vsi nekomunisti na naš tabor! Vsi, ki vam je usoda domovine še mar. Vsi, stojte trdno za načeli, ki jih branimo mi in danes več ali manj ves svobodni svet. Malenkostne razlike v naših gledanjih naj ne bodo — ne smejo biti ovire pri delu, še manj pri srečanjih! Naš sovaržnik je samo komunizem! Ideja, ki se je izkazala za nezmožno in nevedno, da bi vodila naš narod, govorila v njegovem imenu, zastopala njegove interese in mu gradila bodočnost svobodnih ljudi!

M. J.

Rast nohtov

Nov noht na človekovi roki zraste nekako v 160 dneh.

XII. konvencija SAVE v mestu Minneapolis

CLEVELAND, O. — SAVANI po Ameriki in Kanadi se te dni pridno pripravljajo na svojo XII. letno konvencijo, ki bo letos v mestu Minneapolis v Minnesoti. Konvencija se bo vršila v dneh 29., 30. in 31. avgusta in 1. septembra, torej, ob prazniku Labor Day. Vsi člani SAVE, drugi slovenski akademiki, izobraženci, študentje in ostali rojaki, ki se za konvencijo SAVE zanimajo, so na njej dobrodošli.

Konvencijski program se bo pričel je v petek zvečer, 29. avgusta, s sprejemom pri akademikih odseka v Minnesoti. Formalni del programa se prične v soboto ob devetih zjutraj z otvoritvijo, predavanji in drugimi sestanki, kar bo trajalo ves dan. Sestanki konvencije se bodo vršili na kampusu University of Minnesota in sicer v Newman Center na 1701 University Ave. S.E. v Minneapolisu.

V soboto zvečer se bo vršil sedaj že tradicionalni družabni večer, zabava s programom in plesom. Pričetek bo ob osmih zvečer. Vsi slovenski rojaki so na to zabavo vabljeni.

Program konvencije se bo nadaljeval v nedeljo s skupno sv. mašo, nadaljnimi sestanki in se končal z volitvami novega odbora. Volitve bodo obenem tudi zaključile formalni del konvencije.

V nedeljo popoldan vabijo akademiki iz Minnesote vse člane in ostale rojake na piknik ob Minnehaha Falls, kjer bo prilika za razvedrilo v naravi, in pa za nadaljevanje debat.

Program za ponedeljek bo do ločen na konvenciji sami po željah navzočih.

Tisti, ki bi se radi udeležili konvencije, so naprošeni, da stopijo v stik s SAVANI v najbližnjem odseku. Za rezervacije za hotel naj pišejo direktno predsedniku SAVE na naslovu Albin Medved 815 — 13th Avenue S.E. Minneapolis, Minn. 55414 ali pa ga lahko kličejo po telefonu na številki 331-8419.

Dragi člani SAVE in ostali prijatelji našega akademskega društva. Udeležite se konvencije SAVE v čimvečjem številu ter podprite njeno delo za ohranjanje slovenstva v naši novi domovini. S svojo prisotnostjo na konvenciji boste pokazali, da delo SAVE razumete in podpirate in da vam je dobrobit slovenstva še vedno pri srcu. Na svidenje! SAVANI

Ob 25-letnici požiga Sv. Križa pri Moravčah

EUCLID, O. — Četudi je žalostno, se mi zdi prav, da se spomnimo dogodka, ki se je izvršil 24. avgusta 1944.

Bil je sončen dan. Žena, 22-letna hčerka Micka in jaz smo na 12 minut od doma oddaljeni njivi ruvali fižol, na travniku pa, ki je bil poleg njive, sušili prvo otavo. Naenkrat zagledamo nemške vojaške od več strani prihajati proti vasi. Čeravno nismo pričakovali kaj tako hudega, je šla žena domov, da ne bi bilo kaj narobe. Ko je prišla domov, so imeli Nemci vas že obkoljeno. Vojaki niso izpustili nobenega iz vasi, vsak pa se je lahko vrnil s polja domov. Nemških vojakov je bilo več s Koroskega in so znali za silo slovensko, zato so lahko ljudem povedali, da nas bodo izselili in da lahko s seboj vzamemo najnujnejše, živino in prašiče bodo vzeli Nemci, drugo bo pa vse zgorelo.

Hčerka in jaz sva še kar delala naprej. Začelo me je skrbeti, kako je doma in v vasi, zato sem rekel, da naj gre ona domov in naj se takoj vrne, da mi pove, kako je doma. Ko je odšla, sem nestrno čakal, kdaj se vrne, pa jo ni bilo, ker jo Nemci niso iz-

pustili. Pozneje so izpustili sosedo Angelo Vodnik, ki je šla na polje po moža. Ona je prišla tudi meni povedat, da ji je moja žena naročila, da naj mi pove, da bodo Nemci nas selili in požgali Križevsko vas in Zagorico. Naj jaz storim, kakor vem, da bo najbolj prav, ali grem domov ali pa naj se skrijem pred Nemci. Jaz nisem vedel, kaj mi je storiti, šel sem v bližnji gozd, pokleknil sredi pota ter s sklenjenimi rokami in solznimi očmi v molitvi prošil sv. Duha za pomoč in razsvetljenje, kako naj storim. Po molitvi sem se odločil, da ne grem domov, ker če družino izselijo, bom že pri prijateljih kaj dobil in poslal ženi in lačnim otrokom. Kmalu nato sem zaslišal žalosten klic naših mlajših hčerk: Ata, pojdite domov! Mene je zaskrbelo, da, če se jaz skrijem, bodo mogoče žena in otroci zato trpeli. Ko sem prišel do travnika, sem dejal grablje na ramo in šel domov.

Ko pridem domov, je bilo že naloženih 5 prašičev na enem vozu, na drugem pa, kar smo mogli vzeti s seboj. Ženske so med tem časom pripravile nekaj kosila, a je bilo za jesti le malo časa, ker so nas Nemci že priganjali, naj hitro zaprežemo oba voza in odpeljemo za drugimi. Jaz sem mora gnati eno telico. Ker je bila naša hiša nižje pod vasjo, smo bili mi zadnji. Ko smo pripeljali do cerkve sv. Križa, sva želela z ženo za slovo stopiti v cerkev, pa nama vojaki niso pustili. Nemci so sekali šolske klopi in pripravljali za ogenj. Zidane stavbe, kakor so bile cerkev, šola in župnišče, je bilo težko požgati. Ko je naša kolona šla skozi Zagorico in šla proti vasi Vrhu, so začele goreti prve hiše v Križevski vasi, kmalu pa so žareči plameni objeli vso vas. Malo zatem je začela goreti cerkev, šola in župnišče. Nepričakovano je zelo počilo in na zvoniku ni bilo več strehe. Kako se je to zgodilo, ne vem točno. Govorilo se je, da so imeli partizani tam skrito municijo in ko je prišel ogenj do nje, je eksplodirala. Za tem je pogorela tudi vas Zagorica.

Prešli smo vas Vrh, šli skozi Klopce proti Dolskemu in takrat ni bilo več pogleda nazaj na Sv. Križ. Ko nismo mogli videti več svojega rojstnega kraja, nas je objela huda notranja bolečina in smo stopali pod močno nemško stražo poleg naših voz s povešenimi glavami kakor zločinci. Ko smo prišli v Dolsko, so nas prijatelji in znanoci gledali s sočutjem, niso pa nam mogli pomagati. Nemci so nam odvzeli vprežno in drugo živino, jo čez noč privezali, drugi dan pa odgnali v Kamnik. Nas so zaprli v Jozelovno hišo. Dobre gospodinjice iz Dolskega so zjutraj pomolzle naše krave in prinesle mleko našim materam, katere so ga dale svojim otrokom. Za nas so prinesle nekaj kruha, za kar smo jim bili zelo hvaležni.

Mi smo mislili, da nas bodo Nemci odpeljali v Gorice in potem naprej v Nemčijo, pa ni bilo tako. Drugi dan, odkar so nas osvobodili našega doma in premoženja, so nas izpustili. Povedali so nam, da naj si pomagamo sami, živeti pa moramo, kjer ni partizanov. Omeniti moram, da so Nemci storili to, kar sem opisal, zato, ker so partizani na cesti pod Sv. Križem zaplenili Nemcem en tovorni avto makaronov, katere so peljali v Litijo za civilno prebivalstvo. Na istem kraju so partizani tudi parkrat streljali na Nemce, ko so se peljali po cesti. Ko so prišli Nemci nas selit in požigati vasi, so se partizani poskrili in ni bilo nikjer nobenega, da bi nas branili.

Ko smo prišli v to deželo, smo večkrat slišali, kako smo bili srečni, ker nismo bili tukaj v času depresije. Res je bilo hudo, posebno za nekatere, toda depresija ni bila samo tukaj, bila (Dalje na 3. strani)

ALOJZIJ REMEC:

VELIKI PUNT

Kmalu je izginila zadnja in na polgolem, skalnatem vrhu se je pokazalo belo svetišče — cerkev Matere božje na Sveti gori.

Stari Gradnik, ki je jezdil s sinom pred četo, se je odkril in zaklical: "Cerkev Matere božje se že vidi! Poklekimo in izmolimo očenaš za srečen začetek in konec našega boja!"

Kakor mladenič je skočil s konja in pokleknil na kamnita tla; isto so storili njegov sin in vsi drugi.

Vse je bilo tiho, hrepeneče oči so zrle zaupljivo na belo svetišče v daljavi in iz kmečkih src je kipele molitev za srečen izid vojske, za dosego pravice in prostosti, po kateri so že stoletja vzdihoval njih očetje, dedi in pradedi...

Potem je Gradnik spet sedel na konja in kmalu je korakala vrsta upornikov dalje, hitreje in z večjim pogumom ko prej, kajti vsak trenutek je bil bliže njih smoter in namen.

Ustavili se niso več, dokler niso prišli do cerkve svetega Roka na solkanskem pokopališču.

Tam so poplegli po travi, potegnili iz torb kruh in sir, ki so ga bili prinesli s seboj za kosilo. Ta in oni je imel čutarico vina ali žganja in ga je delil z drugimi, ki niso imeli ničesar.

Načelniki so stopili v krog in začeli posvet. Prešteli so ljudi in se željno ozirali na cesto, ki drži v Grgar, in na cesto, po kateri so bili sami prišli. Pričakovali so že goste trume, a prišel je po kanalski cesti le tu pa tam kdo, po grgarski pa ni bilo nikogar.

Najprej je spregovoril Lovrenc Kragulj in dejal: "Veste kaj — premalo nas je, da bi jo mahnil v Gorico. Če bomo samo čakali, ostanemo lahko do svetega Lovrenca tukaj, a nas ne bodo dosti več, kakor nas je. Tolminec in Kanalec pride morda še kateri; a Banjškarjev, Trebušarjev in Cepovancev ne bo, drugi od pa še manj."

"Prav pravite, Lovrenc," je dejal mladi Gradnik, "a kaj naj naredimo, da spravimo več ljudi skupaj?"

"Čakajmo! Ščasoma se že naberemo!" je dejal Podgornik.

"S čakanjem ne bo nič!" je odvrnil Kragulj. "Ce hočete, da se nas več nabere, moramo sami iti po vaseh sklicevat ljudi. Saj vem, kako si misli vsakdo. 'Brez mene že opravijo!' pravi in ostane doma. Slednjič pa ostanemo vsi na cedilu!"

"To je tudi moja misel!" je dejal mladi Gradnik. "Zato je najbolje, da gremo vsi, ki imamo konje in smo še spočiti, zbirat kmete po vaseh."

"Tako je!" so pritrdjevali vsi.

"Munih, Kopal in jaz gremo dramit Grgarce, Banjškarje, Trebušarje in Cepovance. Podgornik, Lahajnar in Lapanja naj gredo v Brda. Vi, oče, in vi Lovrenc, posodita konja Podgorniku in Lapanji, ki jih nimata, in ostanita tu s tem, kar se jih je doslej nabralo!"

"Kam pa mene pošlješ?" je vprašal Jeramit.

"No, ti pa pojdi peš v Kronberg, v Loke in Ravnico!" je odgovoril Ivan.

"Kaj pa naj storimo, če pride kdo iz Gorice in nas napade?" je vprašal stari Gradnik sina.

"Zlepa in v miru se pobotajte z njim! Mislim pa, da nikogar ne bo. A če bi le prišel, čakajte na nas, preden se udarite. Sicer menim, da vas bo dovolj tukaj in da se ni treba bati cele stotnije mušketicarjev!"

Gradnikov nasvet je vsem ugaljal. Kmalu so sedli načelniki na konje in se poslovlili od tova-

rišev. Trije so odjezdili po cesti proti Sveti gori, drugi trije dol proti Soči, da se z brodom prepeljejo na drugi breg, berča Jeramit pa je odkrevsal skozi Solkan v Kronberg.

Ni bil še daleč od pokopališča, ko je zagledal dva gosposko oblečena jezdeca, ki sta se mu počasi bližala.

Ko sta bila dovolj blizu, da ju je spoznal, mu je šinil prek obraza čuden nasmeh, kajti jezdeca sta bila tolminski grof Jakob Anton Coronini in njegov prijatelj baron Orzon.

Ko sta jezdila mimo, se je be-rak prihulil, ponižno vzel klobuk z glave in zaprosil: "Ponižno prosim, žlahtna gospoda, kak krkarj v dar! Bojeval sem s Turki in nogo izgubil!"

Tolminski grof je posegel za škorenj, potegnil bič in zavpil: "Nesnaga beraška, ali ne veš, da je beračenje prepovedano? Jaz ti pokažem Turke in ti namažem pete, da potečeš, dasi imaš le eno nogo!"

Zamahnil je z bičem proti be-raču, a Jeramit je odskočil še o pravem času in se spustil v tek. Krohotaje se sta spodbodla grof in njegov prijatelj konja in od-dirjala dalje.

Jeramit se je ustavil, se ozrl in s porogljivim nasmehom dejal: "Le jezditja dalje, gospodka ošabna! Kmalu zagledata nekaj, kar vaju ne bo veselilo, in ne bosta se več smejala, ko izvesta, kakka kaša se kuha za vaju in za vse take kavke!"

In res sta grof in baron ob-stala neprijetno presenečena, ko sta zagledala kmečko vojsko krog cerkve svetega Roka.

"Prekleti psi, kaj jih je prignalo sem? Rad bi vedel, kakšne namere imajo!" je šepnil grof prijatelju.

"Dobrih že ne!" je odgovoril ta. "Najbolje bo, da jima ne prideva preblizu in da se takoj vrneva v Gorico."

"Ne, tega pa ne. Ne smeva pokazati, da se jih bojiva, gospod Orzon! Le bliže pojdiva in vprašajva, po kaj so prišli!"

Tolminski grof je jajezdil h kmetom in baron za njim, dasi je bil precej v strahu.

Tudi kmetje so bili zapazili plemenitaša, ki so se vsi združili pričakovali.

"Kaj iščete tu?" se je zadržal nad njimi grof. Hotel jih je z osornim, zapovedujočim glasom ustrahovati.

Toda varal se je.

Stari Gradnik je mirno spregovoril: "Zlahtni gospod grof! Nikar naj ne kričijo tako, saj nismo na raboti ali na tlaki!"

Grof se je ozrl po kmetih in videl cepce in kose ter pri tem in onem celo puško. Prebledel je od prikrite jeze in srda, obenem pa mu je strah prešinil srce, kajti videl je, da lahko z eno samo nepremišljeno besedo kmete užali in potem bi se slaba godila njemu in prijatelju.

Zato je spremenil glas in vprašal zlepa: "Nisem vam hotel hudega! Le to bi rad vedel, po kaj ste prišli v takem številu sem."

"Po staro pravico smo prišli!" je odgovoril Gradnik. "Gospodje so nam jo ukradli in kmetje jo hočemo nazaj!"

"Kdo vam jo je ukradel?" je vprašal grof.

"Mnogo jih je, ki žive od naših žuljev. Taka pijavka je tudi dacar Jakob Bandel; ta bo prvi, s katerim bomo obračunali. Potem se pomenimo še z drugimi."

"Kakšno krivico vam je storil Bandel, da hočete obračunati z njim?"

(Dalje prihodnjič)

Oglašajte v "Amer. Domovini"

OB 25-LETNICI POZIGA SV. KRIŽA PRI MORAVČAH

(Nadaljevanje s 2. strani)

je tudi tam in če bi se pozneje ne izboljšalo, bi bili manjši kmetje gospodarsko uničeni. Koliko gorja in bolečin pa je bilo v naši domovini med zadnjo svetovno vojno in revolucijo, ne bo mogel noben zgodovinar dovolj opisati. Izgledalo je, da je prišel sam Lucifer iz pekla, kateri je vodil ta dejanja, ker drugače bi ljudje ne mogli vršiti takih grozot. Gledati vedno mučenju in smrti v obraz pozna le tisti, ki je to poskusil. Jaz sem bil dvakrat zaprt, prvič od Nemcev v Litiji, drugič pa od partizanov na OZNA v Špitaliču. Čeravno sem bil obakrat prijet popolnoma po nedolžnem, sem bil pripravljen, da ne bom več videl svoje družine.

Lep pozdrav vsem čitateljem Ameriške Domovine!

Vincenc Povirk

Dobro se imajo

CLEVELAND, O. — Pred časom sem prejel pismo rojaka Toneta Veharja, ki se je iz Clevelanda preselil v Slovenski dom za ostarele v Fontani v Kaliforniji. Piše, da plačujejo tam \$115 mesečno za stanovanje in hrano. Hrana je odlična, takakot so jo imeli včasih v Clevelandu na očetih. Pijače nobenemu ne branijo.

Za zajtrk dobijo slanino in jajca, koruzne kosmiče, prepečen kruh in kavo. Pri kosilu imajo dve vrsti pečenega mesa, domač kruh in potico.

Za Dom skrbijo upravnik in štiri ženske, ki so se vsi izsolali v trdem delu. Tega so vajeni in se ga ne branijo. Imajo razumevanje za stare ljudi, jim skušajo ustreči, kar se le da, ne pa da bi iskali lastno korist in ugodje. Požrtvovalnost je važna, je nujna, brez nje pri takih podjetjih ne gre, vsaj ne tako, da bi bili oskrbovanci zadovoljni.

Jakob Strekal

Toplotne razlike v ZDA

V Dolini smrti v Kaliforniji se dvigne živo srebro do 134 F. v delu Aljaske pa pade na —70 F.

Diamantna obletnica

STOCKTON, Calif. — V malem hribovitem mestecu kakih 50 milj od Stocktona je na dan 16. in 17. avgusta tega leta praznovala srbska pravoslavna cerkev 75-letnico svoje ustanovitve. Na prijetnem holmu stoji cerkev srbskega svetnika, kate-rega narodno izročilo pravi: "Sveti Sava, srbska slava..." V teh dnevih je mestece Jackson sprejelo na stotine gostov iz vseh mogočih krajev Sev. Amerike (bili so tudi iz države Ohio — mesta Clevelanda), kakor tudi iz Kanade. Tudi katoliška cerkev v enega zastopnika, poleg zastopnikov javnega življenja, tiska, radia in televizije.

Dasiravno neuradno zastopani Slovenci so našli globoko razumevanje s strani zastopnikov srbskega naroda, kar se je tudi v veliki meri zahvaliti gđ. Dorothy Teržič, katera je navezala posamezne stike s predstavniki in s predstavljanjem slovenskih gostov.

Govori so bili omejeni na cerkev, njihovega svetnika, posvečeni doraščajoči srbski mladini, kateri je dolžna sedanja generacija zapustiti dediščino resnice in pravice pradedov. Predvsem je bil zanimiv govor sedanjega metropolita, kateri je prispel iz Chicaga, da vodi slovesnost. Dasiravno je metropolit zvest in vdan kraljevi rodovini, njegov govor ni imel političnega ozadja. Je bi skrbno pripravljen in predvajan v angleščini in srbiščini. Javnosti ni ostalo neopazeno, da visokega gosta, bivšega in sedanjega begunskega kralja Petra II. ni bilo na slavlju. Opravičilo navaja tehnične nepravilnosti, kot vzrok izostanka.

Pred poslopjem, v katerem je obširna dvorana z vsemi pritliklinami in je v nedeljo popoldne sprejela preko 400 gostov, sta v lahkem vetru vihrali srbska narodna in državna zastava našega ameriškega naroda. Zbor je svojedelo dovršil z veliko natančnostjo ter je pri bivši državni himni narodov Jugoslavije zaključil z verzom: "...Bože pravde, Bože spasi srbskog kralja, srbski rod..."

Plesi mladine, srbsko kolo so bili sprejeti z velikim zanimanjem in burnim aplavzom.

Nikakor ne smemo pozabiti omeniti kvartet muzikantov, kateri so krasno igrali razne popevke in narodne, med katerimi je bila tudi udarnica v počastitev spomina umorjenega voditelja četništva v južnih predelih države Jugoslavije generala — vojvode Draže Mihajloviča.

Tisk, radio in televizija so posvetili vso pažnjo temu velikemu srbskemu cerkvenemu prazniku.

Prireditve je bila tako globoko zamišljena in tudi izvajana, da je vsakdo od nas odnesel iz tega kraja prijeten spomin z željo, da bi jim svetnik izprosil ponovno svobodo, po kateri hrepeni vsak pošten naseljenec v Ameriki. Letoviški kraj, ki obsega tri večstanovanjske stavbe, z vsemi modernimi pritliklinami in zunanjo opremo za pripravljanje hrane, kakor tudi ogromen plavalni bazen je osebni poklon družine g. Teodorja in ge. Nadje Polić srbski mladini v Ameriki in Kanadi. Marsikateri Slovenec je bil deležen gostoljubnosti v tem kraju.

Maks Simončič

Tovarniška gradnja hiš

V prihodnjih 10 letih bo večina hiš v ZDA zgrajena v tovarnah.

NEW YORK, N.Y. — Predno bo minilo 10 let, bomo lahko naročili v ponedeljek hišo na svojem zemljišču, pa bo ta v sredo že gotova in primerna za vselitev, če jo bo seveda pravočasno tovarna dostavila na določeno mesto.

Najprej bodo za tovarniško gradnjo pripravljene stanovanjske hiše v kosih 12x60 čevljev, ki jih bo mogoče sestavljati v poljubnem obsegu in obliki. Kasneje bodo na razpolago enodružinske hišice. Tako je napovedoval Richard M. Wasserman, predsednik Levit in Sons gradbenega podjetja, ki se je lotilo gradnje takih hiš na industrijski način in bo prihodnje leto že imelo prve napredaje.

Wasserman je prepričan, da bo ob koncu naslednjega desetletja namesto 80,000 gradbenih podjetij, ki se ukvarjajo z gradnjo domov in stanovanj, le okoli 100 velikih podjetij, ki bodo gradila stanovanja in domove na

industrijski način v tovarnah, pa jih nato sestavljala na določenih mestih po naročilu kupcev. Ta podjetja bodo postavila do 80% vseh stanovanj v mestnih in predmestnih naseljih. Vsako od njih bo oskrbovalo področje v okolišu več sto milj. Ko bo ta način gradnje v polnem teku, bo mogoče cene novim hišam znižati za 20 do 25%.

Na tovarniški način so začeli graditi hiše in hišice v raznih državah že prva leta po drugi svetovni vojni, pa ni prišlo nikdar do pravega zagona in obsežne industrijske organizacije dela. Sedaj vse kaže, da bomo v ZDA prišli do tega. Kdor bo hotel imeti hišo zgrajeno po svoji zamisli in željah, jo bo seveda še vedno pustil graditi po starem, preizkušenem načinu.

Sirup v službi omame

Tovarne delajo drugačna sredstva proti kašlju.

Večeri ob sirupu so nova zabava londonske mladine. Namesto običajnih alkoholnih pijač uživajo čustvene razgibanosti željni mladinci farmacevtske preparate proti kašlju. Najprej so hipiji odkrili, da so v sirupih opij, morfij in druga mamila, zdaj so tudi že srednješolci iz tako imenovanih dobrih družin postali obiskovalci lekarn. Kupujejo predvsem sirupove koncentrate v steklenicah, ki imajo na vidnem mestu svarilo, da so pretirane doze škodljive.

Pojav je zavzel tak obseg, da so se vznemirili londonski lekar-narji in tudi tiste farmacevtske tovarne, ki izdelujejo strupe in katerih strokovnjaki niso nikoli pomislili na možnost, da se utegne neškodljiv proizvod, ki je pogosto še neprijetnega okusa, spremeniti v sredstvo za omamni užitek. Švicarska tovarna Roche je že umaknila z angleškega trga svoj sirup, ki je eden najbolj razširjenih, in ga nadomestila z novim proizvodom, ki sili k bruhanju, brž ko ga kdo preveč popije.

Britanska farmacevtska tovarna Fison je spremenila kemično sestavo svojega sirupa, ki je zdaj zaradi dodanega kinina grenek skoraj do neznosnosti. Razen tega je poslala 14,000 britanskim lekarnam okrožnico s priporočilom, naj skušajo omejiti število steklenic, prodanih posameznim kupcem.

Tovarna Boots preudarja, ali ne bi umaknila iz trgovske mreže enega svojih sirupov, ker je izvedela, da so študentje univerze Hull prav z njim praznovali začetek šolskega leta. Mlad Anglež je javno priznal, da zdaj stalno uživa to zdravilo, ki po njegovih besedah povzroča večjo zamaknjenost in zanesenost kakor marijuana. "Povabili so me na zasebno zabavo v nekem stanovanju v Chelsei, londonski umetniški četrti," je rekel. "Gostom je bilo na razpolago 47 steklenic sirupa."

Prodajo teh preparatov ureja v Veliki Britaniji prvi člen leta 1933 sprejetega zakona o zdravilnih in strupih. Ta člen določa, da smejo biti strupi napredaj le v lekarnah in da mora biti ime proizvajalca označeno na vidnem mestu. Zdravniški recept ni obvezen. "Zares ni mogoče zahtevati, da bi ljudje imeli recept za sirup samo zaradi nekaterih mladih nepremišljenih ljudi, ki zlorablajo to zdravilo," je izjavil predstavnik britanske farmacevtske družbe. Ta družba je priporočila lekarnam nekaj osnovnih varnostnih ukrepov, med drugim na primer, naj hranijo steklenice s sirupom v zaprtih omarah, da ne bodo vsakomur na ožeh, razen tega pa naj sirup ne prodajajo sumljivim kupcem.

Tako je bilo slišati nekaj ugovorov. "Kako naj vem, v kakšen namen kdo potrebuje sirup?" je dejal lekarnar v Chelsei. "Napovedanje ni nujno, da mora kupcev prav v lekarni dobiti krčevit napad kašlja..."

Prvi kontinentalni polet

Prvič je poletelo od New Yorka do San Francisco letalo leta 1923 brez pristanka. Za polet je potrebovalo 26 ur in 50 minut.

Prvi most preko Mississippija

DAVENPORT, Ia. — Prvi most preko reke Mississippi so zgradili tu leta 1853.

Zenske dobijo delo

Female Help Wanted

Help Wanted — Female General Office Work, some typing

Modern Industries Inc. 6610 Metta Ave. 432-2855 north of St. Clair, off Addison (164)

Moški dobijo delo

Delo dobi

Delavec za pri zidarjih na vzhodni strani mesta. Kličite: 1-256-8711. (167)

Livarje in pomočnike iščemo

MEECH FOUNDRY INC. 4730 Warner Rd. (168)

MALI OGLASI

V najem

Oddamo 3-sobno stanovanje, popolnoma opremljeno za nizko najemnino. Kličite FA 1-0021 ali 381-6587. (x)

Odda se

Cisto štirisobno stanovanje spodaj, blizu cerkve sv. Lovrenca. Kličite po 4. uri 883-6172 ali 341-5926. (166)

V najem

Tri neopremljene sobe in kopalnica za eno ali dve osebi na E. 71 St. Kličite 361-0989 po 5. uri pop. (166)

V najem

Stiri velike, krasne sobe zgoraj, klet, porč, na E. 200 St. blizu Lake Shore Blvd. Kličite 731-5707. Prazno 1. sept. (x)

V najem

Oddam v najem 5 sob v drugem nadstropju, mirnim ljudem brez malih otrok in brez kakih nepotrebnih živali. Najemnina \$70 mesečno. 881 Babbitt Ave. Tel. 731-4022. (165)

Zenitna ponudba

Vdova, dobra gospodinja in šivilja, želi poznanstva s starejšim moškim v svrhu ženitve. Pišite na Ameriško Domovino pod značko "Zadovoljnost" (165)

V najem

Oddam 6 velikih sob spodaj v Collinwoodu na 646 E. 152 St. —(165)

Išče stanovanje

Išče 2 neopremljeni sobi in kopalnico v St. Clairski naselbini. Kličite med 11. dop. do 1. ure pop. 431-5958. —(165)

Če nameravate prodati Vaše posvetstvo, kličite John Laurich Realty IV 1-1313 in bo prišel na Vaš dom, da se pogovori z Vami o Vašem problemu zastoj. (wtfx)

V najem

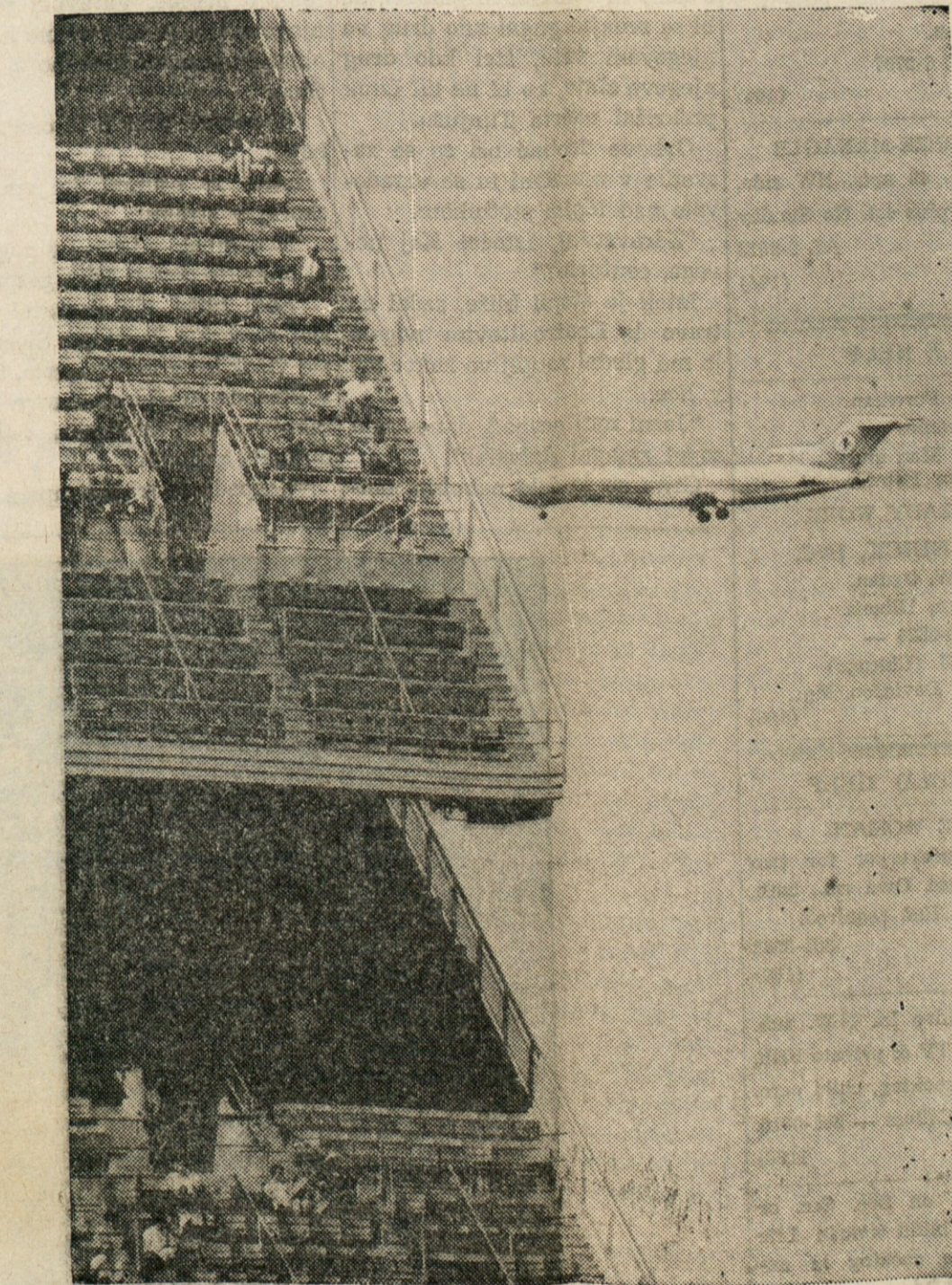
tri velike čiste sobe s kopalnico za dvojico srednje starosti ali za enega človeka. V St. Clairski naselbini. Kličite 361-7202. (168)

V najem

Na E. 71 pri St. Clair Ave., oddamo 5 velikih sob, opremljene ali neopremljene. Kličite po 5. uri pop. 843-8033. (173)

V najem

Oddamo 6 sob spodaj, plinski furnez, garaža, na E. 74 St. Kličite 944-7175. (168)

NE BO NESREČE! — Na prvi pogled grozi nevarnost, da se bo letalo zaletelo v gornji del Shea Stadiuma v New Yorku, v resnici je letalo daleč proč, ko pristaja na letališču La Guardia.

F. S. FINZGAR:

POD SVOBODNIM SONCEM

Da bi barbar, pogán, centurio kdaj jedel s carico!

Dvorjanke so se zgrozile, toda poznale so Teodoro in v en glas hvalile despojno.

Iztok ni vedel, kam mu je vel lel Azbad. Poveljnik si ni upal izdati skrivnosti. Rekel je, da so grške deklice in da je on naročil krepčila ter povabil tudi njega, ker se je tako izvrstno izkazal. Tako mu je moral lagati Azbad z jezikom, na katerega so silile iz srca kletve in prisege, da ga uniči, tega tekmeča na torišču slave.

Iztok ni prvi hip nikogar spoznal. Carica z nimbom in diademom, ki jo je videl v hipodromu in na dvoru, in ta preprosta gospa — morda Azbadova znanka? Otrl si je potne srage, odložil ščit in šlem ter legel v zeleno travo.

"Irena, postrezi junaku! Ali se ti ne smili?"

Tako je nagovorila despojna Ireno, ki se je pokorno dvignila in ukazala skopljencu, naj ponudi Iztoku iz srebrnih skledic. Azbada je zaeno ošinila s pogledom, namignila z glavo, čes: Poglej, pazi!

Ko se je Iztok ozrl in zagledal tiste modre oči, ki so ga spremljale v tihih nočeh, ki so mu zavzele vso dušo, je ostrmel, kakor bi zagledal prikazen rojenec v domačih logih. Njegova roka je izpustila košček melone, ustnice so se razprle in trepetajoč zakoprnele: "Irena, Irena—"

"Okrepčaj se, centurio, dobro

si vodil četo!"

Irene ga je ogovorila slovenski. Tudi njen glas se je tresel in ni mu mogla pogledati v oči.

Iztok pa je kakor v snu razpel roke in zahrepenel po njej.

Azbad je zaškrilpal z zobmi. "Devana se me je usmili, o bogovi—!"

Ali tedaj se je Sloven kakor streznil, Irena se mu je z resno kretnjo umaknila, centurio se je ozrl v obraz Teodore, ki ga je motrila s tistim pogledom kakor v areni s katisme, kakor v palači s prestola. Spoznal jo je.

Padel je na lice predno in prosil v pisni griščini:

"Milost, despojna, ubogemu hlapcu!"

Teodora se je hladno obrnila k Azbadi in rekla malomarno:

"Dobrega učitelja ima Sloven in velika je bistrost njegovega uma."

SEDEMNJASTO POGLAVJE

Stotniji, ki sta igrali pred Teodoro, sta se gostili ob vinu. Iztok pa ni okusil pijače, bežal

CHICAGO, ILL.

REAL ESTATE FOR SALE

QUICK SALE — By Owner 6342 N. Mozart, 14 yr. old 5-apt. \$77,000; 4624 N. Monticello, 25-apt. \$130,000. Good buy w/old mortg. Lv. twn. RO 1-9834 (164)

MIDLOTHIAN — Country Club Area, Beaut. all brk. 6 rm. danch on half acre wooded lot, fin. breezeway, att. 2/car gar. Full bsmt. Many xtras. \$36,000 388-6856 (164)

OAK PARK — By Owner OPEN HSE. Sun. Aug. 24th. 10-5-552 N. MARION, Queen Ann, 7 rms., 4 bdrms., 43 x 150' lot, 1 1/2 ba., mod. kit. & ba. w/w crptg. Many xtras. Compl. re-dec. in-out. Low \$30's. 383-7185 (164)

NORTHWEST AREA Owner-Brick 2 flat, Mod. kitchen. Full bsmt. 2 car/gar. gas ht. Mid \$20's. Near everything. DI 2-7177 (164)

VIC. 118th & Longwood Dr. Owner. 2 bdrm. Brick w/heated pan. attic-related fam. liv. or xtra bedroom, full bsmt. 2 car gar. Nr. everything. Low \$20's. 238-4105 (164)

Male & FEMALE HELP

RELIABLE & COMPETENT WORKERS — Perm. Full time and part time. Flex. hrs. Counter, fountain, grill work. SIR WHOOPEE'S 6464 N. Sheridan 973-6660 (164)

HELP WANTED

Cafeteria Employees

- NICE CONGENIAL ATMOSPHERE
- NO SATURDAY OR SUNDAY WORK 5 day week
- GOOD WAGES AND BENEFITS

No Experience Necessary — Apply

AVON PRODUCTS CAFETERIA

6901 Golf Road

Morton Grove, Ill.

(164)

SECRETARY — MEDICAL

Pathology Laboratory office in PROGRESSIVE modern Hospital on near North side needs competent experienced Medical Secretary. Applicants must have typing and dictaphone skills and extensive knowledge of Medical Terminology.

Top Salary and Fringe Benefits — Full or part time.

GRANT HOSPITAL

For Interview Call:
DI 8-6400 Ext. Lab.

(165)

je pred hrupom iz vojašnice, zasedel konja in odjezdil domov.

Zamišljen je sedel na majhnem vrancu. Hiše so tekale mimo njega, s trgov so se mu klanjali visoki obeliski, izmed sprehajajoče se množice je vzklikal glas: "Istokos! Istokos!" Obstala je gruča sprehajalcev in ga pozdravila, po vsem Bizancu znanelega zmagalca iz hipodroma. Toda Iztok je jezdil in ni slišal vzklikov, ni videl prijaznih oči. Z njim je plul Irenin duh in njene oči so se mu smehljale, kakor so se mu zažarile, ko ji je v slovo smel poljubiti roko.

"Kako te ljubim, Irena!" je

CHICAGO, ILL.

FEMALE HELP

REGISTERED NURSES

IMMEDIATE

PERMANENT POSITIONS

Excellent Openings
For Emergency Room
And Attendants For Both
Ground And Air Ambulances

Only Registered Nurses
Interested In Both Fields
Need Apply

Fully Equipped Hospital
Located In
Excellent Living Area

Good Salaries; Fringe Benefits

Rush Resume To:

Norih Las Vegas Hospital

1401 E. Lake Mead Blvd.
North Las Vegas, Nev. (165)

WAITRESSES

Full Time
Hours 11:00 A.M. To 3:00 P.M.
Lunch Help
Steady Help

Congential Surroundings

RAMADA INN — O'HARE

3939 N. Mannheim
Schiller Park, Illinois
Mrs. Bagger, 678-4800
An Equal Opportunity Employer (165)

BEAUTY OPERATOR

Must be xperienced for busy NW salon. Full time.

PE 6-2797 (164)

HOUSEKEEPER-MANAGER

For Apt. hotel. 48 apts. NW side. Exp. req. Apt. plus sal. No Sunday calls. AL 2-9613 (164)

MALE HELP

- Auto Body Foreman
- Auto Mechanics
- Auto Body Man and Combination Painter

DAYS, STEADY WORK

SVITAK BUICK, INC.

3800 W. Ogden,
Berwyn, Illinois
ST 8-6234 —
BI 2-1264 (Chicago)
Contact Del Davidson, Mgr. (166)

HOUSEHOLD HELP

MATURE WOMAN

Experienced housekeeper for two adults. Top wages. Own rm., bath, TV, NW suburb. Ref. required.

Call (collect) 381-0262 (166)

WOMAN — Live In. N.W. sub. home. Own rm., TV & private bath. Cleaning, plain cooking, child care. Sal. Open. Call Collect — 381-0016. (166)

ELDERLY Lady on Soc. Sec. or pension, to help blind woman Lite hsekeeping, some cooking in exchange for rm. & bd.

Call (312) 389-9515 (164)

zašepetal slovenski, ko se je sklonil s kodrasto glavo do njene bele roke. In čutil je, kako je rahlo vzdrtela roka, ko se je dotaknil s kipečimi ustnicami, in v duši je razumel, da bi mu sredi logov onstran Donave Irena naslonila glavo na prsi in prisluškovala njegovi pesmi o tistem klasju, po katerem hodi lepa Devana. Toda tukaj, sredi tiranske družbe, kjer stopajo barbaru na tilnik, kjer verujejo na druge bogove, kjer se radujejo okov in verig na rokah starešin, tukaj Irena ne sme na njegove prsi. Ali tedaj se mu je zjasnilo v duši. Kako preprosta misel — in še nikdar je ni mislil.

Ko odide, mora Irena z njim. Začudil se je sam sebi. Ni poznal njenega rodu, videl jo je ob despojni že tretjič, a vendar ni trenutka dvomil, da mora Irena z njim v gradišče Slovenov, da te jasne oči ne sodijo drugam kakor pod sinje, svobodno nebo, od koder je zasijala vanje ob rojstvu nebeska modrina.

Mlad in ognjevit ni pomišljal več, ali bi hotela nežna dvorjanka na konja, da bi bežala z njim preko nevarnega Hema, spala ponoči pod milim nebom, kjer bi namesto šepetajoče Propontide tulili volcje in krulili meščasi nočno uspavanko. Ni pomišljal. Kakor je bil trden njegov sklep, da se vrne domov, pa zopet s svojci pred Bizanc, tako je bil prepričan, da privede s seboj k ognjišču Ljubnice in očeta Svaruna dvorjanko Ireno.

Stisnil je konjiča, ostreje so udarile podkve v granit in kmaju je prijahal na dvorišče Epafroditovega doma.

Suženj je prijel brzde, Iztok se je vesel nameril proti stanovanju.

Sredi vrta je ugledal Epafrodita, ki se je v svileni gugalnici, razpeti med dvema sočnima terebintama z otoka Kija, zadovoljno hladil v večernem vetru, pihajočem z morja.

Iztok je krenil naravnost proti njemu. Oddaljen za pet korakov je upognil koleno in glavo ter pozdravil grški, kakor ga je naučil Kasander.

Ko bi bil motil kdo drug Epafrodita v snovanju novih kupčijskih načrtov, odgnali bi ga bili sužnji, ki so stali skriti za cvetočimi akacijami. Toda Iztoka je Grk ljubil. Pravi trgovec z dušo in telesom ni pozabil, da bi se sedajle gugal kdo drug na njegovem vrtu, štel kdo drug njegove zlate, ko bi ne bil Iztok prekrizal načrta Tunjušu.

Grkove drobne oči so se zasvetile v mesečini in se vzradovale nad lepim stotnikom.

"Zdravstvuj, Iztoče! Kaj novega, centurio?"

Iztok je stopil bliže, sedel na travo k Epafroditovim nogam in mu gledal zaupljivo kakor sin v lice.

"Jasni moj gospod, danes sem zopet zmagal Azbada!"

Grku se je čelo nekoliko om-

račilo, nagnil se je naprej in mu rekel:

"Azbada — on je magister equitum — kako si prišel z njim v tekmo?"

Iztok mu je z navdušenjem mladega zmagalca povedal vse.

Grku se čelo ni zvedrilo. Vedno globlje gube so se črtale vanj, oko se je čimdalje bolj umikalo pod košate obrvi, misli so se mu križale kakor tkalcu pisane niti. Izkušeni lisjak je gledal dalje ko preprosti barbar, ki bi isto govoril v nizki krčmi na suženjskem trgu ob Zlatem rogu.

"Prekleta! Igra se, da se natisi kakor nekdanj v areni, potem ga pahne od sebe in uniči, nedolžnega. Prekleta — dekla satanova!"

Med zobmi je mrmral Epafrodit te besede, ko je Iztok navdušeno končal svojo povest. Oba sta nato molčala. S tankimi prsti si je stiskal Grk visoko čelo. Iztok ga je začudeno gledal. Po vrtu je bilo tiho, da so se slišali z morja udarci vesel, ki so gnala ladjo. Na terebinti je cicikal skržat.

Dolgo je Iztok čakal pohvale iz Epafroditovih ust. Pa je ni pričakal. Gospodu je lezla glava čimdalje bolj nazaj, prsti so nemirno trepetali po čelu, včasih se je pritisnila na čelo dlan in zopet odmaknila in zopet so prsti po zgubanih brazdah iskali novih misli.

Iztok ni razumel Grkovega vedenja. Pomislil je dobro, ali ni izgovoril neprevidne besede in užalil gospoda. Trdno je upal, da mu napravi veliko veselje, pa ga je navdala njegova povest s skrbjo in molkom. Ni se mogel premagati in pretrgal je molk.

"Gospod, kajne, da pojde Irena z menoj, ko zapustim Bizanc?"

Epafrodit ni odmaknil roke s čela, še hitreje so zatrepotali prsti.

"Ljubim jo, tako o ljubim, da bi zanjo poklal pol Azije, morje bi preplaval in z zvermi bi se boril!"

Gospod v gugalnici se ni ganil in ni odgovoril.

"Tvoje veličanstvo misli, da me Irena ne ljubi? Ljubi me, tudi ona me ljubi. Roka se ji je stresla in zardela je, ko sem ji jo poljubil. Pojdi, jaz vem, da pojde z menoj."

"V pogibel!"

Epafrodit je rezko posegal Iztoku v besedo. Vzravnaval se je, njegovo lice je bilo temno kakor oblak in ponovil je resno in svečano:

"V pogibel greš ti in ona s teboj!"

Iztok je osupnil in vprašal skoraj v strahu:

"V pogibel — jaz — v pogibel — ona? Ne govori tako, gospod!"

"Sedi bliže, sin nesreče! Poslej govoriva šepetaje. Sicer je zid visok krog mojega vrta, toda v Bizancu so ušesa vohunov nataktnjena tudi tukaj gori, v terebintovih vrhovih."

"Gospod, na trgu si upam za-

kričati, da jo ljubim. Sloveni ljubimo glasno!"

"Sloveni ljubite glasno — zato me poslušaj. Pomni: Bolj kakor

Irena te ljubi — despojna!"

Iztok je onemel.

"In njena ljubezen je tvoja pogibel in pogibel Irene!"

PROŠNJA NAROČNIKOM

Vse naročnike, ki prejema list po pošti, prosimo, da pogledajo na naslovnem listku datum, do kdaj imajo plačano naročnino. Če jim je ta iztekla ali je na tem, da izteče, so prošeni, da jo pošljejo sami, ker zaradi posebnih težav v upravi vsaj še nekaj časa ne bo mogoče pošiljati obvestil o poteku naročnine.

Za razumevanje prisrčna hvala!

UPRAVA AMERIŠKE DOMOVINE

ŽENINI IN NEVESTE!

NASA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
VAM TISKA
KRASNA POROČNA VABILA
PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE
VZOREC PAPIRJA IN ČRK

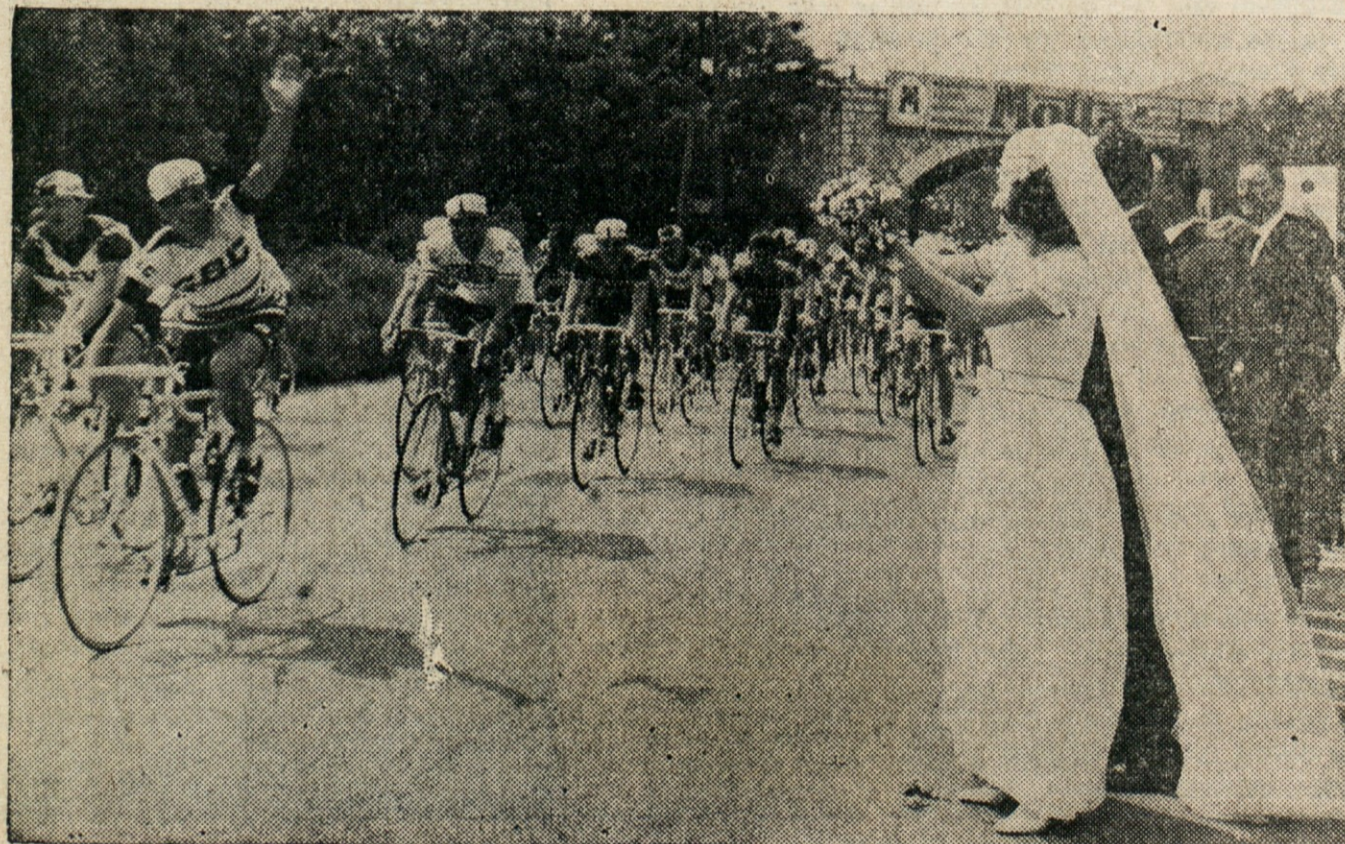
'Ameriška Domovina

6117 St. Clair Avenue

HEnderson 1-0628

VESOLJSKO OKRASJE — V Londonu se je na modni razstavi pojavila nedavno Irena Boniecka v novi "vesoljski" noši, kot jo vidite na sliki.

ZA SREČO — Dirkači "okoli Italije" so naleteli na poročni spreved in eden od njih je nevesti pomahal v pozdrav in srečo. Ta je vrgla med nje šopek tudi z željami sreče. Slika je bila posneta v Montecatini Terme.